

דברי חכמה

שנת לימודים פורייה ומוצלחת

לכל התלמידים והתלמידות

גיליון מס. 2788 * ט"ו אלול תשפ"ג * 1 ספטמבר 2023

כפר הנשיא * עלון פנימי

עורכת: דורית צחור dorittb1963@gmail.com

בית כפר הנשיא
אבלים עם פטירתו
בשיבה טובה של
שמואל חצור ז"ל
ומשתתפים בצערם של
אסתי, רותי וכל בני
המשפחה

27/8/23

אבא שלנו היקר לנו מאד

בגיל 14 הפסקת ללמוד, כי עברת מגרמניה לאנגליה במסגרת ה- קינדר-טרנספורט.

רצית מאד להשלים את השכלתך. לאחר שנים בהן עבדת בחקלאות בחולה, וצברת הרבה ימי חופשה, החלטת לנצל אותם ללימוד לבגרות בהתכתבות. אני זוכרת אותך, כנערה, יושב ימים שלמים ולומד.....

זה בהחלט הרשים אותי!

ישבנו יחד בבחינת הבגרות באנגלית בחיפה, רק שאתה קיבלת ציון 9 ואני רק 7

היית בעל מסור מאד לאמא, למרות שנעדרת הרבה בשל עבודה. אחרי שחלתה, גם כששהתה בבית הסיעודי באילת השחר הקפדת לבקר אותה בכל יום ולהביא לה מצרכים שאהבה, זאת למרות שכבר לא נהגת, וזה דרש התארגנות....

תמיד תמכת בנו – הבנות, האמנת בנו ובמה שאנו עושות, וחשבת שנוכל להגשים כל מה שנרצה. נתת לנו המון ביטחון וגיבוי.

גם כסבא היית אוהב ומשקיע. אני זוכרת שלקחת את שחר כל שבוע למחניים לטיפול באמנות. והנכדים אהבו אותך מאד.

אנחנו מתגעגעות אליך ואתה חסר לנו בצניעות שלך, בחוכמה, היושרה ובדוגמא האישית שנתת.

סוף סוף אתה נח בשלום ובשקט, ואנחנו נותרנו אבלים ועצובים אך עם הנחמה ובידיעה שאתה לא סובל.

אוהבות מאד מאד

רותי ואסתי

סבא שלנו אהוב

קצת קשה לי לסדר את המילים בראש וגם על הנייר.

מצד אחד כבר הרבה זמן שרציתי לכתוב לך, להגיד לך כמה אני אוהב ומעריך אותך ושאתה באמת יחיד ומיוחד עבורי ועבור כולנו. הרבה זמן שאני רוצה לכתוב ופשוט לא מצליח.

חושב שאחת הסיבות לכך היא שמכתב כזה הרגיש לי באופן לא מודע כמכתב פרידה, פרידה ממישהו שעדיין איתנו ועם זאת כבר לא כל כך איתנו כבר זמן לא מבוטל. הרבה מאוד זמן היית בבין לבין, הרבה מדי זמן שהיית נוכח אבל נפקד. לכן אני מצד אחד עצוב. עצוב מאוד בשבילי ובשבילנו, אבל גם שמח בשבילך. שמח שהסכמת סוף סוף לשחרר ולהמשיך הלאה.

רציתי שתדע שתמיד נזכור אותך כפי שהיית, איש מרשים חכם ואצילי. איש מדור הנפילים שפשוט כבר לא מייצרים. איש של עשייה ושל אומץ, איש של אהבה ומשפחה. מקור השראה וגאווה לכולם.

אין לי מילים לתאר את כמות האהבה וההערכה שאני רוכש כלפיך. גדלתי על ברכיך (פשוטו כמשמעו), חונכתי על ערכיך והיית לי חלק בלתי נפרד מנוף ילדות נעורות ובגרות. זכיתי כל כך שהיית חלק כה משמעותי מחיי ועכשיו הזמן לומר שלום. מאחל לך המשך דרך צלחה, מפגש נעים עם סבתא דבי היקרה שבטוח מחכה לך.

אוהבים אותך מאוד מאוד ומתגעגעים כבר עכשיו.

דור ושאר המשפחה.

נפרדים משמואל

מעמודי התווך של מקימי הקבוץ. אדם ערכי, רציני, יסודי, נחרץ בדעותיו ופעיל בעיקר בתחומים המשקיים, אך גם בעל הבנה ורגישות חברתית.

נולד בקלן, גרמניה, ב-1924, ניצל והגיע לאנגליה בקינדרטרנספורט, תוך שהוא דואג לאחיו הצעיר, יוסף, אותו הצליח להציל ברגע האחרון. שמואל הגיע למחנה "הבונים" ושם נדבק בחידק הציוני והחלוצי. מאז הקדיש את חייו לציונות ולבניין הארץ והקבוץ. בהכשרת גורסי ליז כבר סומן כצעיר אמין ומוכשר, וגויס להודיע בסודיות גמורה לכל מי שסומן לעליה בלתי ליגלית ארצה.

בגורסי שמואל פגש את דבי, והם נישאו במרץ 1944.

הם עלו ארצה בסוף 1947, לחדרה ומשם

למנסורה.

החברים הביטו אל שמואל בהערכה, כאדם

ישר, הגון, ואמין. המשפחה גדלה עם הולדת

אסתר ורותי, לאחר שהוקם כפר הנשיא.

התבקשתי לקצר, וחיייו של שמואל היו עשירים

מאוד בעשייה ובשליחויות. אז על קצה המזלג:

הוא היה מרכז המשק בקדנציות רבות,

לסירוגין מ-1948 עד תחילת שנות התשעים.

עבד לאורך שנים במפעל "הבונים", וגם ניהל

מנסורה 1948. שמואל רוכב לראש-פינה ע"מ להביא את הדואר.

אותו. נסע לשליחויות רבות בחו"ל, הן מטעם המפעל והן בשליחות ממלכתית סודית לתמיכה ביהודי ברה"מ. שמואל כיהן כמזכיר תנועת הבונים העולמית, היה מעורב בנושאים פוליטיים, ועוד ועוד.

הוא פעל לאורך עשרות שנים בתחומים רבים ומרכזיים, כגון: ועדה חקלאית, סידור עבודה, ועדת חינוך, גזבר, קרקעות, נושאי בניה ושיכון, ועדת בריאות, ועדת ביקורת, ויו"ר אסיפות.

שמואל היה אדם עצור, בעל שליטה עצמית בלתי רגילה. גם במצבים סוערים, היה מתלבט עם עצמו לגבי הדרך הנכונה לפעול בכל סיטואציה, ואז פועל באופן שקול ומסודר.

תכונות אלה באו למצוי כשהיה פעיל מאוד בתהליכי ההפרטה והשינוי בקיבוץ, יד ימינו של חתנו איתן ז"ל, ביניהם הייתה הערכה הדדית רבה, והצליח לשכנע רבים מהחברים בנחיצות המהלך.

בשנים האחרונות התדרדרה בריאותו והוא עבר לבית יונתן. בתחילה היה חייכן וחיובי, אך בתקופה האחרונה והארוכה מידי, סבל רבות.

שמואל היקר, זה הזמן לנוח לצד דבי, ואולי טוב שאינך מודע למה שקורה במדינה אותה בנית.

אסתי, רותי וכל בני המשפחה, נתנחם כולנו בכך שאינו סובל עוד, ונזכור את תרומתו המשמעותית להקמת כפר הנשיא.

רחל גינת

שמואל,

עוד הורה מיתולוגי של הכיתה שלנו עוזב לעולם שכולו טוב.
 איש אשכולות במלוא מובן המילה, עם רעיונות ודעות מוצקות,
 עם ראש על הכתפיים - כתפיים רחבות,
 אבא של החברה שלי, האיש של דבי.
 איש רציני עם בת צחוק מזומנת לה על השפתיים.
 קצת קשוח אבל לב רחב.
 תמיד היה לו חיוך בשבילי,
 כיבד והעריך כשברור שלא הסכים עם דרכי האידיאולוגית.
 הייתי החברה של רותי.

היה שלום אבא של רותי.
 עבדת קשה, נשאת בעול הרבה שנים
 ועכשיו מי יודע מה מחכה.
 לפחות אינך סובל.

מעריכה עד מאד.

מרב איתם (ארנברג)

בית כפר הנשיא
אבלים עם פטירתו
לאחר מחלה ממושכת של
יהודה בן זאב ז"ל
ומשתתפים בצערם של
פט, איתי, ליאור, יאיר,
עידן וענווה
וכל בני המשפחה

נפרדים מיהודה

יהודה נולד בסאות'אנד, אנגליה, בשנת 1948, ועלה ארצה בנובמבר 1970. הוא הגיע לקיבוץ אל-רום, שם הכיר את פט. הם התקבלו לחברות וגרו שם שבע שנים (1972 – 1978).

בשנת 1973 יהודה נישא לפט, וכשנולד הבכור, איתי, בסוף 1974 - חיפשו ההורים הטריים קיבוץ עם לינה משפחתית, לכן עברו לגשר הזיו. מאחר שלא הסתדרו שם, אריה וולפין, שעבד אז בתק"מ, הביא אותם הנה.

הם הגיעו לכפר הנשיא עם איתי וליאור בתחילת 1980, והתקבלו לחברות ב-1981.

בהגיעו למשק עבד יהודה - לאחר סבב קצר בענפים להכרת המקום, כפי שהיה מקובל אז - כשרברב, ומאז עד צאתו לגמלאות עבד במפעל הבונים.

בשנות ה-90 היה חבר ב"וועדה לחיות בית", שקודם לכן נקראה "ועדת כלבים".

יהודה היה חבר שלא הרבה להתבטא בציבור. התחביב האהוב עליו היה נגרות, והוא יצר קופסאות תה, מגשים, שולחנות ומגרות, לבית וכן לחברים וידידים. פט נהנית עד היום מהרהיטים האיכותיים שבנה.

כשיצא לפנסיה למד נגרות עם רמי גולן בתל-חי, ואף שיפר את יכולותיו.

הוא אהב מאוד מוסיקה קלאסית, וקרא הרבה, עד שמצב הראיה שלו לא איפשר לו לקרוא ספרים.

יהודה העריץ את דונלד טראמפ, ונהג לצפות ב"פוקס ניוז" בדבקות.

בשנים האחרונות התדרדרה בריאותו, והוא הלך ונחלש.

הוא בילה בבתי חולים ובבתים סיעודיים, כשפט – אשת חיל - סועדת אותו במסירות רבה.

מותו נחת עלינו בהפתעה.

לפט, איתי, ליאור, יאיר, עידן וענווה וכל בני המשפחה – אנו משתתפים בצערכם.

יהיה זכרו ברוך.

רחל גינת

השקה בלב הקיבוץ

1. קודם לכל אני מבקש להודות לכל החברים והחברות שהטריחו את עצמם לעלות בשבת אל לב הקיבוץ לאירוע ספרותי שיכול להיות ממש די מתיש, ושאני מניח שלא לכולם היה קל. יחד עם זאת שמחתי מאוד בכל מי שבא והקשיב ועל הדרך גם התכבד בכיבוד המופלא שהכינו ציונה, רחלי, נועה, מעין ומרים כשדודיק תומך בהן מאחור או מלפנים לפי הצורך. וטל וצילה שהושיטו כתף בנועם רב. הצוות המופלא הזה הוא המנוע שנימצא מאחורי הפקת כל האירועים שמתקיימים בלב הקיבוץ. ורוני וגיא שהנעימו בשירה. ואלון וניר שהיו על הסאונד. אמנם אורית פראג ניתחה את הספר על הסוגות השונות שלו לעומק ולרוחב, אך יקרו לי מאוד גם הדברים מהלב שאמר רמי קציר שפעם היה בהרחבה והיום הוא שוכן עם זינה בשכונת הוותיקים:

2. לדודו היקר

כשהגעתי לקיבוץ לפני שנים הרבה, הכרתי חברים רבים, אך לא את דודו. עד אשר דרכה רגלנו במופ"ת, ונעשינו חברים בפייסבוק ועוד... צייר מוכשר מאין כמוהו, אשר מתאר את המצב במדינה בחדות מכחולו ובשבט קולמוסו, מה שיסוי ורטור כותב בעמוד שלם בעיתון הארץ. עלה והצלח איש יקר המשך לחייך, פנק אותנו בכשרונך כי רב.

רמי קציר

צילם: אודי וגנר

3. את שרה גיל, לשעבר חברה בקיבוץ ברעם והרבה שנים שהיא מתגוררת במושב אלמגור, פגשתי לראשונה במשמרת מחאה בכיכר לזיה בראש פינה לפני שבע שנים. מאז אנחנו שומרים על קשר. היא הגיעה להשקה ולאחר מכן כשההשקה נסתיימה שרה שלחה לי בכתב את הדברים הבאים בווטסאפ:

"הי דודו, אחרי הניתוח הספרותי ואחרי הברכות הנוספות שקבלת, חשבתי שאני רוצה לדבר. היססתי כי זה היה ללא הכנה מוקדמת וכי הטקס היה די ארוך, ואז שמעתי אותך אומר "תם הטקס"...

בתהליך הפוך אכתוב מה שאני חושבת שהייתי אומרת לקהל:

'תודה לביבי ולמנדלבלית שבזכותם היכרתי את דודו. פגשתי אותו, לפני שבע שנים בהפגנות בראש פינה. כבר קודם היינו חברי פייסבוק ונחשפתי לפוסטים המדהימים שלו. דודו כותב בתחומים שונים: שירה, ציור, סיפורת, הגות, פובליציסטיקה, פוליטיקה, קריקטורות והומור. את כל אלו הוא מלחים ביד אומן לשלמות.

אחר כך היינו לחברים גם בחיים האמיתיים. דודו אינו איש צנוע, הוא מודע היטב לכשרונותיו, אלא שאיננו עושה מזה עניין. יש אנשים חכמים וידענים אשר מי שאינו בדרגתם - לא ירגיש רצוי בחברתם. לא כך אצל דודו. דודו הוא פשוט בן אדם. פשוט במובן הכי נכון וטוב. ועכשיו דודו הוציא ספר חדש במתכונת מקורית של שיר וציור. כאשר אנחנו רוצים לדבר על ספר שאהבנו, אנחנו אומרים ש"בלענו אותו בנשימה אחת" את הספר של דודו לא בולעים, ההפך: קוראים לאט לאט ועושים אתנחתא. טקסט, ציור ואתנחתא למחשבה ולרגש. רק אז מעבירים דף. ברכות לדודו לבריאות ולנחת, כדי שיתן לנו עוד ועוד". זה בדיעבד מה שהייתי אומרת ועכשיו, בדיעבד אני מצטערת שלא".

4. לסיכום, השקה לספר חדש שנולד הוא אירוע רגיש, ריגשי ומרגש. ותודה גדולה לכולכם שסייעתם בידי לעבור אותו בשלום.

צילמה: אורית דיניסמן

אורית דיניסמן הגיעה להשקה ופרסמה לאחר מכן את הדברים האלה בקיר הפייסבוק שלה:

שבת תרבות

אתמול זכיתי להשתתף בארוע השקת ספר השירים החדש של דודו פלמה בכפר הנשיא.

היה זה מפגש מרגש, שכלל קריאת שירים נבחרים, ניתוח מרתק ומעמיק של השירים על ידי אורית פראג, ושירה קסומה של רוני וגנר כשגיא מנגן לצידה. נהייתי מאוד לפגוש את אנשי כפר הנשיא ולראות קהילה שלמה שמפרגנת ליוצרים שבתוכה, שמעריכה ומוקירה תרבות ואומנות. השראה!

צילם: בעלה של אורית דיניסמן

יואל הופמן מת

1. שכן שלנו מצפת, פרופסור יואל הופמן, הלך בשבוע שעבר לעולמו. בשקט ובצנעה. ממש כפי שחי. היה משורר וסופר מהפנט, שידע לחבר את הפילוסופיה והשירה ולהשליך אותן הרחק אל עבר הגלקסיות הרחוקות שמצלם עכשיו רק טלסקופ החלל האבל. ועם זאת להישאר מחובר לכאן ועכשיו אל המציאות האנושית המפלסת לה דרך בתוך עולם קשה ואדיש לקיומנו. כל כך הרבה דברים שהוא גילה לי, בלי שידע, על החיים, ועל העולם ועל השירה.

2. 7 (מתוך כריסטוס של הדגים) | יואל הופמן

למה אני מספר את כל הדברים האלה? מתוך
שאני מספר והולך אדע יום אחד [בהפסח הדעת]
מהו הדבר היפה בעולם. וכשאדע מהו

אמר [ואפלו תהא זו צנצנת של פלפל שחר]
 "הדבר הזה... הצנצנת הזאת שקאן... ובתוכה
 פלפל שחר... הדבר הזה הוא היפה בעולם."

יואל הופמן 23 ביוני 1937 – 25 באוגוסט 2023
 חבל על דאבדין ולא משתכחין

בכל זאת סתיו

1. חז"ל אומרים בצדק רב ששלהי דקייטא קשים מקייטא (כלומר שלהי הקיץ קשים מן הקיץ). ובכל זאת השבוע הגיע הסתיו על ענניו וקרירותו. שירי עונות הם שירים ששבים ועולים בחלוקי העונות בלי לשאול רשות מאף אחד. כשהם מבקיעים להם דרך ועולים כך מנבכי האינטרנט, אני אומר להם "היי הייתם כבר לפני שנה". והם משיבים ועונים לי תשובה מנצחת "נכון, וגם אלול והסתיו כבר היו..."

2. חודש אב מת מחום וכבר אנחנו נמצאים בשטחו של אלול. עוד שלושה שבועות ימות גם אלול ואז ימות חומם. בבית הקברות שבחורשת הזיתים גבה גם השנה שני חצבים ליד המצבה של יצחק עדר הרושם בקפדנות את קורות העיתים גם שם בבית העלמין. אברהם חלפי, שממנו למדתי לתת סימנים בעונות השנה, שב ושולח בי רמזי אלול של סתיו יהודי. וגם העננים שכיסו הבוקר את עין השמש שבו וסיפרו לי שאלול כבר כאן.

3. סנוניות בדרך לירדן

סנוניות גוזרות
שמי אלול כחלים
בתנועה נחרצת.

כפרוה זהבה ורפה
נעים ברוח גלי עשב
בדרך לירדן.

ליד גדר של ברזל
רואות פרות
אין נרות החצב
נפתחים לאט
כפרחי זכרון
וגזעות בערגה
אל עגל נשכח.

צער גדול מטפטף
מעטיניהן, לאט
מתעטף העולם,
סתו.

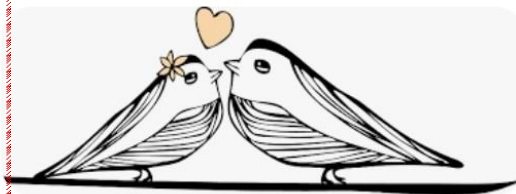

פינת הקריקטורה השבועית: אוכל את הלב... (לפעמים חלומות מתגשמים)

מזל טוב

להורים המאושרים
מיכל ופול גלוק
וכל המשפחה
לרגל נישואיהם של
עידית עב"ל ינון קרקו

מזל טוב לרגל יום חתונתכם

בריאות אושר אהבה

• שלום כתיב א'

בשבוע הקרוב תתחיל שנת הלימודים תשפ"ד. ילדי כתיב א' ייכנסו בשערי בית הספר, לכבודם (אוי לכבוד הזה) אני מצרפת שיר בעניין זה

איתמר

מאת: חן לנגר

איתמר בן שש, איתמר מתרגש.
איתמר הולך לכיתה א - וקצת חושש.
אמא קנתה לו ילקוט, כמו שביקש.
עם תא לספרים ותא למחברות.
תא לסנדוויץ ותא לעפרונות.
ותא קטן מוסתר, לסכין או לאולר,
שיהיה...

איתמר קצת קטן, והילקוט גדול מאוד.
כי איתמר אמור י"ב שנים ללמוד.
לרכוש דעת ולרכוש בינה,
להרחיב עולמו מדי שנה בשנה.
את אוצרות העבר ומקצועות העתיד
יצטרך לשנן איתמר התלמיד.
כי הידע הרי עצום והאיתמר הרי קטן.

אל תבכה איתמר, התחל לחייך,
כי משרד החינוך לקראתך הולך.
יותר מהולך, הוא נע במהירות,
וכשתגיע לתיכון כבר לא ילמדו ספרות.
לא יהודה הלוי ולא על השחיטה,
טשרניחובסקי יהיה רק מדרחוב, י.ל. פרץ סמטה.
מנדלי - כיכר, עגנון - שטר וכך כל השאר.

כמה טוב איתמר.
 וגם ההיסטוריה, ילדי תתבטל,
 גם תולדות העמים, גם תולדות ישראל.
 ימות העבר! ולא עוד יחיה.

הייתה היסטוריה? לך לא תהיה!!!
 ואם כבר התחלנו, ילדי הרך,
 סביר גם שלא ילמדו עוד תנך.
 השפה קשה, הסגנון מסובך.
 ומגוון שתלמיד עברי סתם יטרח.

ואגב, אם הזכרנו שפה, איתמר,
 גם דקדוק עברי יהיה מיותר.
 מי צריך עברית, איתמר החמוד,
 אם אנגלית ממילא,
 תהיה שפת לימוד?

אז אתה רואה, איתמר, אין מקום לייאוש.
 החינוך חינוך - הידע בגרוש.
 שש שנים עברו בריקוד ומחול?
 גם בשאר לא תצטרך לעמול.
 כמו שהבטיח אלוהים בקול,
 הנה אני הופך אותך-
 לגוי גדול!

כתה א' תפתח, כתה ב' אולי, גם ג' – ט' כנראה. כתות י' – י"ב – תלוי בן ארז,
 ובשר האוצר. כתות אלה – כנראה שלא. מי יחזיר להם את הזמן האבוד? מי
 שעדיין חייב להם ימים, שבועות וחודשים של "למידה" ו"חינוך" בזום?
 נותר לי לאחל לכל התלמידים, שיתחילו את השנה ברגל ימין, למורים שתצליחו
 במשימתכם ובשליחותכם. לכל נפגעי הקורונה – חזרה לחיים נורמליים, ושתזכו
 לראות פרי לעמלכם.

שבת שלום

תמר וולפין

כיתת גולן 2023

אני רוצה לברך את הילדים שעולים לכיתה א' – כיתת גולן - בברכת עלו והצליחו. לכם ולכל החוזרים לבי"ס מאחלת לכם שנה מעשירה, מלמדת ומכוונת וכמובן עם מינימום שביתות ועיצומים (להורים בעיקר).

אורן טבע	לדרמן יהל
אזרן עלמא	לינטון סלע
איילון סול	לניאדו יונתן
איילון עדי	נוי גפן
אלקיים-שפרלינג נגה	נוי יובל
בכר עמנואל	נידם אמיתי
ג'רבי עיטם	פורת אילה
גרוסמן עיטם	קוזמין גלי
וגנר רזי	שמואל אורי
וולפסון רוני	

1.9	שגיב שטיינר
	ארז מתתיהו
2.9	שמעון פינקוס
	אורי הלפר
3.9	דורית צחור
4.9	תרצה בן דוד
	מורדי בן נתן
	מיכל מושקוביץ
	אליה אגם
5.9	עמוס ג'רבי
	יאיר בן זאב
	גלי אדלר
6.9	איילה בן הרוש
7.9	חן דבולט

סיפור לשבת

שלוש המסננות

אדם אחד בא לסוקרטס ואמר:

“שמעת מה אומרים על הידיד שלך?”

“לא”, ענה סוקרטס, “אבל לפני שאתה מספר, תגיד לי,

האם העברת את השמועה על ידידי דרך שלוש המסננות?”

“אילו מסננות”, שאל האורח.

“הראשונה, מסננת האמת – האם אתה בטוח שהדבר שאתה עומד לספר לי על

ידידי הוא אמת?”

האורח היסס: “בעצם אני לא בטוח. אני רק שמעתי את הסיפור מפי אחר...”

ומהי המסננת השנייה?”

“המסננת השנייה”, אמר סוקרטס, “היא מסננת הטוב. האם הדבר שאתה עומד

לספר לי על ידידי הוא דבר טוב?

“להיפך”, אמר האורח, “זהו משהו איום ונורא.

והשלישית?”

“המסננת השלישית היא מסננת הנחוח”, המשיך סוקרטס, “האם זה נחוץ לספר

לי את הדבר הנורא על ידידי, שספק אם הוא אמת?”

אחרי הפסקה אמר האורח: “לא, אין זה נחוץ כל כך.”

“אז תשתוק!” אמר לו סוקרטס.

(מקור לא ידוע)

דרך הסיפור אפשר להבין....

1. רכילות ולשון הרע – כמה שהן מכערות את עולמנו. כדאי להימנע מלדבר על אחרים שלא בנוכחותם (גם אם מדובר בדברים טובים).
2. הסקת מסקנות נמהרת – כמה חשוב לבדוק ולשאול שאלות לפני שאנו מאמינים לכל מה שאנו שומעים.
3. כמה חברים אנחנו מפספסים בדרך בגלל שפיטה וביקורת שגויות ובגלל שאיננו עוצרים להכיר אותם.
4. מה יוצא לנו מזה שאנו מדברים רעות על אדם אחר?
5. האם היינו רוצים שידברו עלינו מאחורי הגב?

